

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 120/02-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2002 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Klučku prerokoval sťažnosť RNDr. Z. Ď., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 91/01, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo RNDr. Z. Ď. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 91/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany **p r i k a z u j e** vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 91/01 konať bez zbytočných prietáhov.

3. RNDr. Z. Ď. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie vo výške 12 000 Sk (slovom: dvanásťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 3. júla 2002 doručené podanie RNDr. Z. Ď. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., označené ako „Sťažnosť podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky“.

Sťažovateľka uviedla, že 18. apríla 2001 podala na Okresnom súde Piešťany (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré sa na tomto súde vedie pod sp. zn. 4 C 91/01. Ďalej uviedla:

„Podaním zo dňa 14. 2. 2002 som urgovala odporcu o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 20. 3. 2002 som podala sťažnosť predsedovi Okresného súdu v Piešťanoch na prieťahy v konaní.

Listom zo dňa 2. 4. 2002 mi predseda Okresného súdu v Piešťanoch odpovedal na moju sťažnosť.

Vo veci nebolo doposiaľ nariadené pojednávanie, ani vykonaný žiadny úkon. ...

Z doposiaľ uvedených skutočností a citovaných ustanovení právnych predpisov vyplýva, podľa môjho názoru, nepochybne, že v konaní vedenom u odporcu pod sp. zn. 4 C 91/01, v ktorom som ja účastníčka, došlo k prieťahom. Lehota, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je neprimerane dlhá a podľa mojej mienky, nezdôvodniteľná ani skutočnosťami uvedenými v odpovedi odporcu na moju sťažnosť a to, nedostatočným personálnym obsadením súdu. Tento fakt nie je ospravedlnením toho, že odporca porušuje moje práva uvedené v článku II. tejto sťažnosti.

Zákon č. 80/1992 Zb. v ustanoveniach § 17 ods. 1, § 20 až § 23, § 27 neumožňuje nariadiť orgánu správy súdov sudcovi, aby konal bez prietáhov.

Napriek tomu som túto možnosť využila. Ako som už uviedla, bez akéhokoľvek efektu na moje súdne konanie. “

So zreteľom na tieto skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom Okresného súdu v Piešťanoch porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd v Piešťanoch konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Piešťanoch pod sp. zn. 4 C 91/01 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk. “

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí 12. júla 2002 a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), prijal ju na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 30. júla 2002 požiadal predsedníčku okresného súdu o vyjadrenie ku konaniu ústneho pojednávania v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Rovnakú výzvu (v rovnakom termíne a s rovnakou lehotou) na vyjadrenie ústavný súd zaslal aj sťažovateľke.

Sťažovateľka v odpovedi na výzvu z 1. augusta 2002 (doručenej ústavnému súdu 2. augusta 2002) oznámila ústavnému súdu, že vo veci svojej prijatej sťažnosti netrvá na ústnom pojednávaní.

Stanovisko predsedníčky okresného súdu k sťažnosti sťažovateľky zo 6. augusta 2002 bolo doručené ústavnému súdu 12. augusta 2002. Predsedníčka okresného súdu v ňom uviedla:

„Vec 4 C 91/01 – navrhovateľka RNDr. Z. Ď. c/a Ing. M. G., o zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva, napadla na Okresný súd Piešťany dňa 23. 4. 2001 a podľa rozvrhu práce bola zapísaná JUDr. L. S.

Podľa prepočtu nápadu vecí, ktorú uskutočnilo Ministerstvo spravodlivosti SR v roku 2001, na Okresnom súde Piešťany podľa zaťaženia, bolo potrebné v roku 2001 10,01 sudcov. Potreba sudcov upravená na limit 1.120 sudcov, bola stanovená pre Okresný súd Piešťany na počet 7 sudcov. Skutočný stav však bol taký, že na Okresnom súde Piešťany pracovali v roku 2001 iba štyria sudcovia a neskôr po zvolení Mgr. I. Š. – justičnej čakateľky, ktorá bola dňa 12. júna 2001 zvolená Národnou radou Slovenskej republiky za sudkyňu – 5 sudcov. Táto skutočnosť bola známa aj Ministerstvu spravodlivosti SR, pretože dňa 14. 5. 2001 sme požiadali pána Ministra spravodlivosti SR JUDr. J. Č. o riešenie tejto situácie a žiadali sme o navýšenie počtu sudcov, vzhľadom na vysoký nápad vecí a počet nevybavených vecí v jednotlivých oddeleniach. Dňa 28. 6. 2001 nám z Ministerstva spravodlivosti SR oznámili, že i napriek tejto nepriaznivej personálnej situácie na súdoch, nie je možné realizovať žiadosti o určenie ďalších sudcovských miest.

Vzhľadom na vysoký nápad vecí a nízky počet sudcov, predložili sudcovia Okresného súdu Piešťany, a aj JUDr. L. S. námietky proti pridelovaniu vecí s poukazom na ustanovenie § 34 ods. 2 Zákona č. 385/2000 Z. z.

Vzhľadom na pretrvávajúci nepriaznivý stav na Okresnom súde Piešťany čo do počtu sudcov, ich žiadosti ako predsedníčka súdu som nevyhovela a predložila na rozhodnutie sudcovskej rade pri Krajskom súde v Trnave, ktorá na svojom zasadnutí dňa 11. 4. 2002 prejednala a námietkam sudcov Okresného súdu Piešťany nevyhovela s poukazom na tú skutočnosť, že Ministerstvo spravodlivosti SR neplánuje zvýšenie sudcov.

Vzhľadom k týmto skutočnostiam musím konštatovať, že došlo k prieťahom v konaní vo veci č: 4 C 91/01, keďže od podania návrhu t. j. od 23. 4. 2001 nebolo vo veci začaté konanie. Tieto prieťahy sú však spôsobené z objektívnych príčin z vyššieuvedených dôvodov.

V zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasím s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania na Ústavnom súde Slovenskej republiky.“

Predsedníčka okresného súdu k svojmu vyjadreniu pripojila príslušné prílohy (korešpondenciu s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, prepočet potreby sudcov, námietky zákonnej sudkyne v predmetnej veci proti pridelovaniu vecí, rozhodnutie predsedu okresného súdu a sudcovskej rady pri Krajskom súde Trnava v tejto veci, sťažnosť navrhovateľky a odpoveď na sťažnosť, prehľad o výkone sudcov okresného súdu za rok 2001).

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“. Domáhala sa tiež vyslovenia porušenia jej práva upraveného v čl. 6 ods. 1 prvej vete Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) na prerokovanie veci v primeranej lehote.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno dosiahnuť len právoplatným... rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

Preskúmaním doterajšieho konania okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 4 C 91/01, doručeného ústavnému súdu 12. augusta 2002, zistil že v predmetnej veci okresný súd od doručenia návrhu sťažovateľky 23. apríla 2001 až do odoslania spisu ústavnému súdu neurobil nijaký úkon. Zo spisu ďalej vyplynulo, že podaním zo 14. februára 2002 (doručeným okresnému súdu 25. februára 2002) právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala okresný súd o nariadenie pojednávania vo veci.

III.

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 4 C 91/01 s použitím troch označených základných kritérií dospel k nasledovným záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, predmetom konania pred okresným súdom je návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bytu v bytovom dome a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu. Nejde teda o vec, ktorá je právne a fakticky zložitá.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z hľadiska uvedeného kritéria možno vysloviť záver, že sťažovateľka nijako neprispela k zdĺhavosti konania vzhľadom na to, že súd bol v jej veci doteraz nečinný. Sťažovateľka využila možnosť sťažnosti na priet'ahy v konaní vo vzťahu k orgánu štátnej správy súdov.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní toho, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to v dôsledku jeho nečinnosti bez existencie akejkoľvek zákonnej prekážky.

Ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný viac ako 15 mesiacov a v predmetnej veci sťažovateľky doteraz neurobil žiadny procesný úkon.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (II. ÚS 40/97, III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu na občianskoprávnom úseku či námietka personálneho oslabenia tohto úseku v priebehu roka a v tej súvislosti veľkého počtu nevybavených vecí nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Námietka sudkyne v zmysle § 34 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, že jej nie sú veci prideľované podľa rozvrhu práce tak, aby ich mohla prejednať a rozhodnúť bez zbytočných prietahov (ktorej nevyhovela predsedníčka súdu ani príslušná sudcovská rada), takisto nemá povahu okolnosti, ktorú ústavný súd zohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov.

Keďže po prerokovaní sťažnosti sťažovateľky ústavný súd zistil, že vo veci sp. zn. 4 C 91/01 postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, bolo potrebné rozhodnúť tak, že zbytočnými prietahmi v uvedenom konaní došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Sťažovateľka sa v sťažnosti domáhala, aby ústavný súd na základe čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 C 91/01 bez prietahov. V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej a tretej vety ústavy „Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv alebo slobôd alebo ľudských

práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením“.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu v jej veci.

Keďže ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označeného základného práva finančné zadosťučinenie vo výške 100.000 Sk. V zdôvodnení k tomuto bodu sťažnosti uviedla:

„Domnievam sa, že doba 14 mesiacov, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je ničím neospravedliteľná. Účastník konania má právo na konanie bez prietáhov a toto právo odporca nemôže, ani vzhľadom na svoje subjektívne pomery, porušovať.“

„Prebiehajúce konanie má svoj dopad aj v oblasti týkajúcej sa mojich majetkových pomerov a iných právnych vzťahov. Ak takýto stav navodzuje svojou nečinnosťou orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti, vyvoláva to vo mne stratu dôvery k tomuto orgánu.“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody.

Ústavný súd konštatoval, že v konaní pred všeobecným súdom prvej inštancie, ktorý je nečinný od doručenia návrhu sťažovateľky, došlo k zbytočným prieťahom v celkovej dĺžke vyše 15 mesiacov.

V konkrétnych okolnostiach prípadu ústavný súd vidí nemajetkovú ujmu sťažovateľky v jej pretrvávajúcom pocite neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď má faktický a právny záujem o nakladanie s nehnuteľnosťami a o ich účelné využitie a dohoda s podielovým spoluvlastníkom nebola možná. Ústavný súd vidí nemajetkovú ujmu aj v pocitoch márnosti a nespravodlivosti sprevádzajúcich porušovanie základného práva sťažovateľky na konanie súdu bez zbytočných prieťahov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2002